

نوحسروان نوحسروان

برگزیده نوحسروانی های شاعران نوحسروانی سرا از ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۵

گردآوری علی عباس نژاد

نشر هفتمان

خسروان نوخسروانی

برگزیده نوخسروانی‌های شاعران نوخسروانی سرا

از ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۵

؛

گردآوری

علی عباس‌نژاد

نشر همان

تهران-۱۳۹۶

خسروان نوخسروانی

گردآوری علی عباس نژاد

چاپ اول: آبان ۱۳۹۶

شمارگان: ۷۷۰

طراح جلد: حبیب ایلون

چاپ: غزال

ناظر چاپ: بهمن سراج

همه حقوق محفوظ است.

نشر همان

تهران، خیابان خواجه نصیر طوسی،

خیابان پادگان ولی عصر، شماره ۶،

مجتمع سیمرغ، طبقه اول، واحد ۳

تلفن ۷۷۶۲۸۹۸۶

www.hamanpub.com

Email: info@hamanpub.com

@hamanpub

فهرست کتابخانه ملی

عنوان و نام پدیدآور: خسروان نوخسروانی،

عباس نژاد، علی، ۱۳۵۹ -، گردآورنده

مشخصات نشر: تهران، همان، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۲۹۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۲۲۷-۴-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

عنوان دیگر: برگزیده نوخسروانی های شاعران

نوخسروانی سرا از ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۵.

موضوع: شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- مجموعه ها

موضوع: Persian poetry 20th century - Collections

موضوع: شعر سه سطر

موضوع: Three-line Verse

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ خ ۲۳/ع ۱۹۰/PIR۴

رده بندی دیویی: ۸۱۰/۶۲۰۸

شماره کتاب شناسی ملی: ۴۴۵۱۸۵۷

کاغذ بالکی و سبک این کتاب در
کمپانی هولمن سوئد و با رعایت
قواعد زیست محیطی تولید شده
و دارای نشان استاندارد بین المللی
انجمن سرپرستی جنگل است.

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

۱. امیر دادویی ۹
۲. امیرعلی رجبی ۴۹
۳. وحید شفیعی ۶۵
۴. محسن صلاحی راد ۸۱
۵. علی عباس نژاد ۱۱۷
۶. علیرضا قاضی مقدم ۱۶۵
۷. اقبال مظفری ۲۰۷
۸. محمد جلیل مظفری ۲۱۵
۹. سیدعلی میرافضلی ۲۵۷
۱۰. سورنا پارسی ۲۸۳

پیش درآمد

شعر سه سطری در فرهنگ ما شاید به دیرینگی قوم آریایی باشد. از همان نخستین روزهای هویت یافتن این قوم، و بعدتر شکل گیری متون مذهبی مانند گاتاهای زرتشت، ایرانیان با ادبیاتی اندیشه‌های الهی و حتی انسانی را بیان کردند که نتیجه مستقیم آن ظهور شعرهایی سطری و منظومه‌هایی با بندهای سه سطری بود. اگر در کشاکش اندیشه‌های گاه متناقض، گاتاهای زرتشت را نه سروده او، که الهامات وحیانی بر او بدانیم، نخستین واژگان ثبت شده از سوی آفریدگار جهان بر ذهن انسان، در قالب شعر سه سطری ظهور کرده است.

بی شک همین روال ادبی و هنری حاکم بر متون کهن در آیین ادبیات اعصار بعد ایرانی شکوفاتر شد و در ادبیات عامه مردم و ادبیات درباری ظهور یافت. «خسروانی» آن گونه از شعر سه سطری بود که در ادبیات رسمی ایران پیش از اسلام شناخته شده بود و شخصیت و هویت داشت. پس از اسلام با دگرگونی وسیع در پایگاه حکومت و دین، خسروانی به صورت زیرشاخه‌های فولکلورش حیات یافت، مثل سه خشتی که امروز به‌خوبی آن را می‌شناسیم. اما در عرصه ادبیات رسمی، که بیشتر تحت تأثیر تعلیمات مذهبی، عرفانی و ادبیات درباری بود، کمتر رد پای از آن دیده می‌شود.

در نیم قرن اخیر و به پشتوانه پژوهش‌های دکتر شفیع کدکنی و زنده‌یاد مهدی اخوان ثالث که «امید» ادبیات فارسی بود، «نو» خسروانی، به عنوان گونه احیا شده «خسروانی» معرفی شد. شاید باید از آن سال‌ها قریب چهل سال می‌گذشت تا شرایط برای درخشش این گونه شعر فراهم آید.

چنان که در کتاب نوخسروانی‌سرایی در ادبیات معاصر فارسی گفته‌ام، آن کلمه دو حرفی «نو» که اخوان بزرگ بر ابتدای نام «خسروانی» افزود، به شاعران این راه را نشان داد و برایشان این فرصت را فراهم کرد که در توسعه

این قالب کهن، هر نوآوری که می‌توانند به کار بندند تا فضایی تازه بر بستری کهن در ادبیات ما ایجاد شود.

هر توضیح و تفصیل و ذکر سابقه و مسیر تاریخی و ضرورت زمانی دربارهٔ نوخسروانی را به کتاب یادشده واگذار می‌کنم و در این جا تنها در چند سطر به معرفی گزیدهٔ حاضر می‌پردازم.

شاعرانی که در این مجموعه شعری از آنها آمده، هر یک پیش از رسیدن به نوخسروانی در سبک و سیاق طبع آزموده‌اند و تشخص ادبی خود را یافته‌اند. بعضی نوخسروانی را به تفتن، اما تفتن جدی پی گرفته‌اند، بعضی به جد و پیگیر زمان و عمر برای این قالب صرف کرده‌اند. این کتاب، نمونه‌ای از سبک و سیاق‌های زبانی و فکری و ادبی و فنی مختلف است از شاعرانی که هر کدام به نوعی نوخسروانی را دریافته‌اند و اشتراکاتی در برداشت‌هایشان از نوخسروانی دارند؛ ریشه‌های کهن این قالب و حقایق تاریخی ادبیات فارسی را باور دارند و هیچ کدام از ایشان قصد تصاحب اعتبار این میراث تاریخی را ندارند و تنها اعتلای میراث فرهنگی یکایک ایرانیان را در سر دارند.

شاید خواننده‌ای که نوخسروانی سرایی در ادبیات معاصر فارسی را بخواند، گاه دچار این تعارض شود که چرا تمام شعرها به دقت و به تمامی منطبق با تعریف‌های ارایه شده در آن کتاب نیست. در پاسخ نخست باید گفت، بعضی از شاعران این مجموعه، پیش از تدوین آن پژوهش دست به کار نوخسروانی سرایی شده‌اند. دیگر این که، این شاعران نسل اول نوخسروانی سرایان معاصر هستند و موظف به سرودن شعر به شیوه‌های گونه‌گون. شاید تعاریف و بوطیقای طرح شده در آن کتاب، به نظر مخاطبان یا محققان آینده ناقص یا ناکافی آمد. باید برای حیات این گونهٔ بازآفریده، به هر شیوه و سبک و طریق نگاشت، تا فرصت انتخاب و تغییر و توسعه برای قالب باقی بماند. سومین دلیل هم نگاه منحصر به فرد هر شاعر به آن اصول مشترک است. نوخسروانی شعر «عدم قطعیت» است و هیچ اصلی در آن قطعیت تام و تغییرناپذیر ندارد. نوخسروانی به شاعر و مخاطب آزادی می‌دهد و این آزادی اصل ثابت آن است.

امير دادوي

.....

;

دفتر خالی از ترانه‌ی من
باد در گیسوان گندمزار
یاد تو روی دفترم آوار...

؛

می‌نشینم کنار دلتنگی
شاخه‌ها سرکشیده بر دیوار
چشم‌های درشت و سبز بهار

در نفس‌های بی‌قراری شهر
زندگی اتفاق تلخی بود
من و امید، هردو با هم قهر...

؛

چرک کرده زندگی
زخمی همیشه‌ی سؤال‌ها
بغضِ تلخِ بسته‌بال‌ها

خلوت باغ‌های بی‌سیم
من و تنهایی و غروب بهار
مانده پاییز در ته جیبم

؛

تقدیم به جلیل مظفری

آزہ بر گجڑوی شاخہ‌ها
باغ بوی خون گرفت
زندگی جنون گرفت

می‌روی. می‌روی و حوصله‌ام

زیرِ آوارِ بی‌کسی مانده

من بمِ لحظه‌های زلزله‌ام

؛

روزهای بهشت

سیلی تبر

صورتِ درخت

پیکی به یاد رفته‌ی خود در ونیز زد
خود را سپرد شاعر آینه‌ها به موج
دریا به روح خسته‌ی شاعر گریز زد

؛

گیسور هُجا در باد!
ما را نگاهی، بوسه‌ای، چیزی تعارف کن
با عشق...، بادا باد!

شب دچار ستاره

حسرتی مانده این جا...:

بوسه‌ای نیمه‌کاره

؛

در چشم‌های تیره‌های قطبی آبی
یخ می‌زند در سردسیر بی‌سرانجامی
ماهی گرمابی...

تکاپوی باد
تقلای برگ
در آغوش مرگ

؛

•

۲۳

•